

Савчук С. С.

студент

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: Михальська О. Л.

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри обліку та аудиту

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-337-1-11>

АНАЛІЗ СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВ ЗЕЛЕНОГО ПЕРЕХОДУ НАК «НАФТОГАЗ»

Важливість охорони навколишнього середовища стає обов'язковою частиною порядку денного для держав та бізнесу. Стають все актуальнішими питання вичерпності корисних копалин, зокрема вуглеводнів, переходу на стійкі джерела енергії, декарбонізації виробництва. Тому, НАК «Нафтогаз», як найбільша державна компанія України, повинен бути взірцем у сфері екологічної свідомості бізнесу.

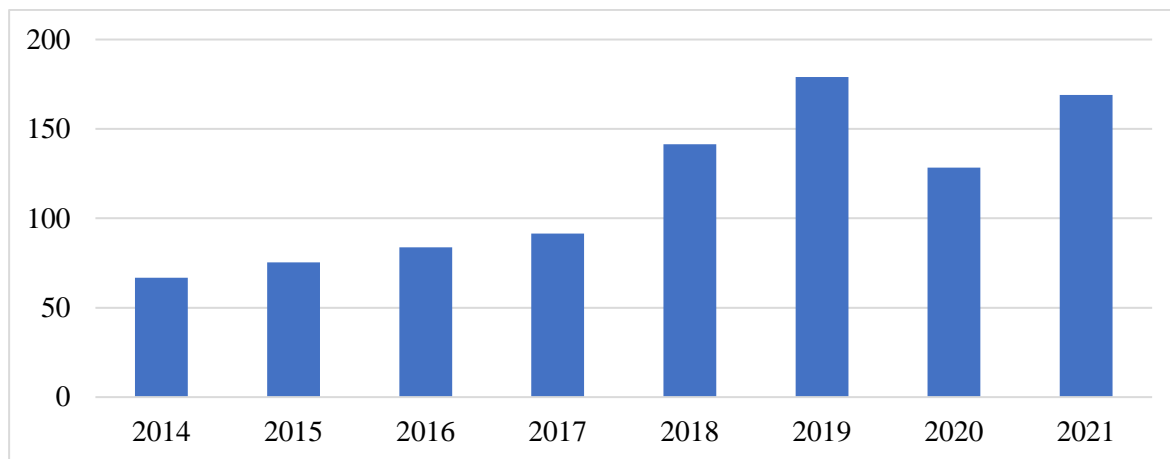
НАК «Нафтогаз» – компанія, що займається видобутком газу та нафти, а також їх транспортуванням. Проте обмеженість запасів вуглеводнів і їх негативний вплив на навколишнє середовище змушують негайно змінювати деякі аспекти діяльності підприємства. Дані проблеми стають важливішими, враховуючи курс України в ЄС, де велика увага приділяється стійкому розвитку.

Тому, НАК «Нафтогаз» приєднався у 2021 р. до Глобального договору ООН – асоціації бізнесів, що вибудовують свою діяльність з урахуванням Цілей сталого розвитку. Таким чином подальше формування стратегії НАК «Нафтогаз» відбуватиметься в тому числі за напрямком «доступна та чиста енергія» [5].

Крім того, у 2021 р. була представлена стратегія до 2030 р., де представники НАК «Нафтогаз» заявили, про рух за 3 напрямками: збільшення видобутку газу, зменшення впливу на зміни клімату та покращення роботи зі споживачами. Задля збереження кліматично нейтрального курсу НАК «Нафтогаз» у 2030 році планує продавати не менше чверті «зеленої» енергії в загальному обсязі товарної продукції. Одним із найперспективніших напрямків компанія визнала вітрову енергетику. Адже Світовий банк оцінює потенціал причорноморської зони в 460 ГВт. Україна ж володіє 250 ГВт з цих можливостей [1].

Тому, рухаючись зазначеним напрямком, для мінімізації згубної дії на довкілля НАК «Нафтогаз» регулярно здійснює витрати на охорону навколишнього середовища і звітує про це у річних звітах. Їх динаміку впродовж 2014–2021 рр. (у 2022 році річний звіт не публікувався)

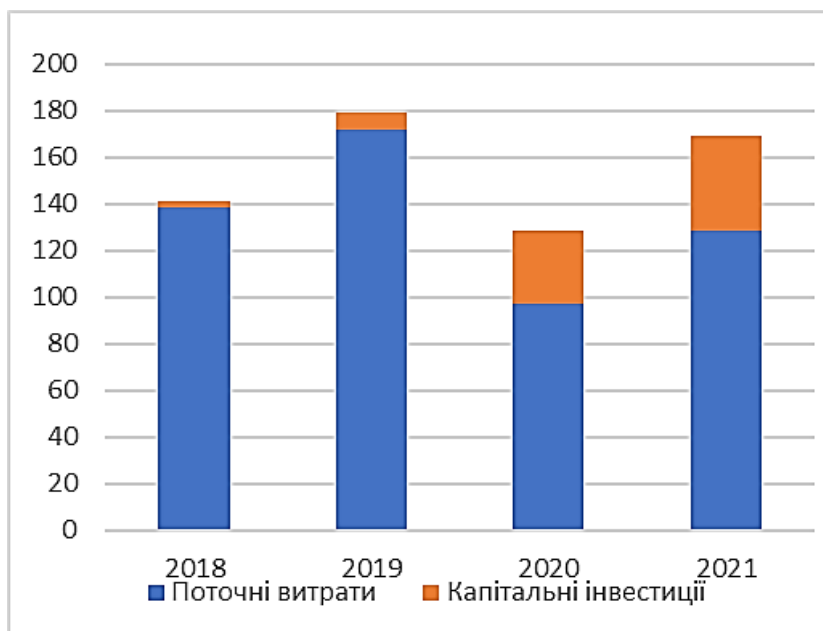
можна побачити на рис. 1. У 2020 р. відбулось єдине падіння за період. Тому що у 2019 р. НАК «Нафтогаз» отримав рекордну суму прибутку, що було більшою мірою результатом виграшу Стокгольмського арбітражу [8]. Найбільше ж зростання витрат відбулось у 2018 – на 54.7%.

Рис. 1. Динаміка витрат на охорону навколишнього середовища (млн грн)

Джерело: побудовано автором на основі даних [7]

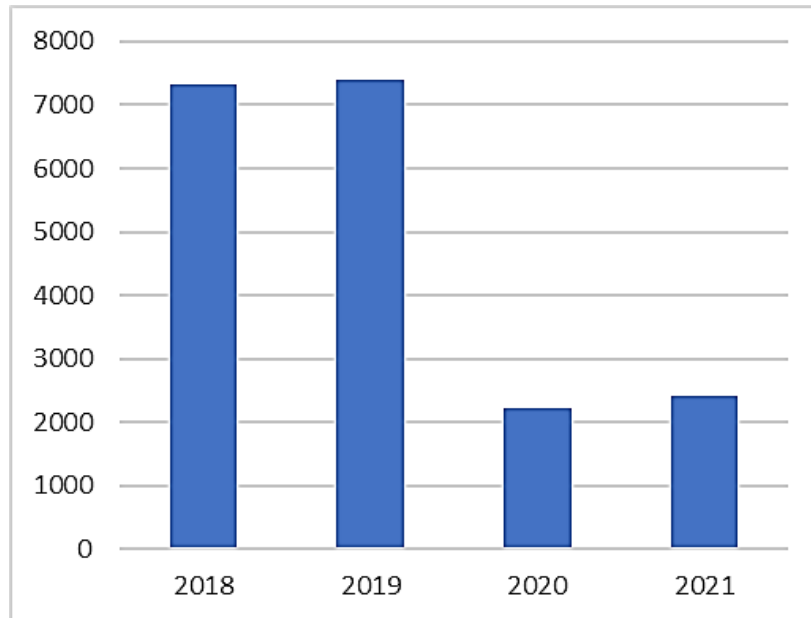
Якщо проаналізувати структуру витрат (рис. 2), то з 2018 р. можна побачити, що з кожним роком все більшу частку займають капітальні інвестиції, що свідчить про довгостроковий характер витрат.

Рис. 2. Співвідношення поточних витрат та капітальних інвестицій серед витрат на охорону навколишнього середовища (млн. грн.)

Джерело: побудовано автором на основі даних [7]

Крім того, НАК «Нафтогаз» постійно веде інвентаризацію викидів парникових газів (рис. 3). Спостерігаємо різке падіння у 2020 році, що є результатом анбандлінгу – виділення зі структури Оператора газотранспортної системи України. До цього функція транспортування газу належала «Укртрансгазу», що є дочірнім підприємством НАК «Нафтогазу», і саме цей структурний підрозділ був найбільшою причиною викидів [7].

Рис. 3. Динаміка викидів парникових газів (тис. т)

Джерело: побудовано автором на основі даних [7]

Щодо екологічно чистої енергії, то НАК «Нафтогаз» у 2022 році планував побудувати 2 ТЕЦ на біопаливі у Житомирі та Львові [4]. Їх запуск очікувався у 2023 році, проте наразі процес призупинений у Львові, щодо Житомира інформації нема [3].

Попри виклики, низьковуглецеві бізнеси усе одно активно розвиваються. Зокрема можна побачити, що НАК «Нафтогаз» має мережу біоТЕЦ, що виробляють теплову та електричну енергію (табл. 1). Крім того, вже наявні 2 фотоелектростанції: Чуднів та Андріївка (Житомирська та Харківська обл.). А також вітроелектростанції: Маріївка та Березівка (Херсонська та Одеська обл.)

У стратегії зеленого переходу в НАК «Нафтогаз» наявна сильна візія та налагоджені перші кроки до досягнення цієї мети. І найбільша державна компанія стане провідником на цьому шляху для цілої країни. Адже ключовим завданням бізнес-напряму «Нова енергія» в НАК «Нафтогаз» визнано забезпечення зеленого переходу бізнесу до 2050 року [6]. Проте ще у 2021 році голова правління заявив, що для

зеленого переходу України необхідно залучити інвестиції на суму 100 млрд доларів, а також часові рамки в 25 років [2].

Таблиця 2

Потужності біоТЕЦ деяких областях

Область	Максимально встановлена потужність (МВт)	
	Теплова енергія	Електрична енергія
Чернігівська	60	16
Житомирська	30	12
Тернопільська	20	8
Хмельницька	20	8
Кіровоградська	20	8
Львівська	40	-
Сумська	40	-
Волинська	20	-

Отже, НАК «Нафтогаз» розробив амбітний план зеленого переходу власного бізнесу і буде візіонером для підприємств цілої країни. Про рух в цьому напрямку оголошено не лише на національному рівні, а й укладено зобов'язання перед ООН. При цьому роль найбільшої державної компанії забезпечить прокладання національної політики у сфері зеленого переходу саме за допомогою НАК «Нафтогаз». Зрозуміло, що певні успішні кроки вже здійснені у цьому плані, проте нестача коштів, а також відсутність досвіду є бар'єрами у прокладанні даного шляху. Тому, як ніяк актуальним буде залучення іноземного досвіду на партнерських засадах. Адже НАК «Нафтогаз» володіє такими конкурентними перевагами: потенціал вітрової енергетики, слабка розробка родовищ газу на шельфі Чорного моря, наявність найбільшого об'єму підземних газосховищ серед країн Європи. При розумному використанні цих сильних сторін Україна зможе реалізувати усі плани щодо зеленого переходу не лише НАК «Нафтогаз», а і цілої держави.

Список використаних джерел:

1. Від видобувної компанії до національної енергетичної платформи: \ "Нафтогаз\" представив стратегію до 2030 року [Електронний ресурс] // Економічна правда. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.epravda.com.ua/projects/gazpravda/2021/02/25/671383/>
2. Для «зеленого переходу» України потрібні інвестиції на 100 млрд доларів – Юрій Вітренко [Електронний ресурс] // Група Нафтогаз. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.naftogaz.com/news/dlya-zelenogo-perehodu-ukrainy-potribni-investitsii-na-100-mlrd-dolariv-yuriy-vitrenko>
3. Жарикова А. \ "Нафтогаз\" не будуватиме у Львові ТЕЦ на біопаливі, ідею якої запропонував ексголова [Електронний ресурс] / Анастасія Жарикова // Економічна правда. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.epravda.com.ua/news/2023/05/10/699968/>

4. Нафтогаз планує побудувати кілька ТЕЦ на біопаливі в Житомирі та Львові [Електронний ресурс] // Група Нафтогаз. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.naftogaz.com/news/naftogaz-plans-biofuel-zhytomyr-lviv>
5. Нафтогаз приєднався до Глобального договору ООН [Електронний ресурс] // Global Compact Network Ukraine. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://globalcompact.org.ua/news/naftogaz-priiednavsja-do-globalnogo-dogovoru-onn/>.
6. Нова енергія [Електронний ресурс] // Група Нафтогаз – Режим доступу до ресурсу: <https://www.naftogaz.com/business/new-energy-business-unit>
7. Річний звіт [Електронний ресурс] // Група Нафтогаз – Режим доступу до ресурсу: https://www.naftogaz.com/for_investors
8. У 2019 році чистий прибуток Групи Нафтогаз склав 63,3 млрд грн [Електронний ресурс] // Група Нафтогаз. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.naftogaz.com/news/u-2019-rotsi-chystyy-prybutok-grupy-naftogaz-sklav-63-3-mlrd-grn>